

Olcso cseh ágytoll!
5 kiló: új fosztott 9.60 K,
jobb 12 K, fehér pelyhpupa
fosztott 18 K, 24 K, hófehér
pelyhpupa fosztott 30 K 39 K
Szállítás portmentes, után-
vétél. A kieszorítás és vissza-
vétel portmentesítés ellen-
ben megengedjük. 3494
Benedikt Sachsel,
Lobos 60.
Post Pilsen, Böhmen.

Fényképészeti

készülékek és kellékek a legnagyobb választékban

Calderoni és Társa

mű- és tanszerraktárban

Budapest, IV., Kishid-utca 8.

Látszerraktár IV. ker., Váci-utca 1. szám.

Nagy képes árjegyzék.

Sok millió előkelő urhölgy használja
a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely szirtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.
A Földes-féle MARGIT-CREME
gyor an és biztosan ható ártalmatlan szer
szepők, májfoltok, bőrtakák,
pattanások, kiütések s mindennemű
bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei
használják és elragadtatással beszélnek annak
páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasz-
nálása után erről mindenki meg fog győződni

Legkedveltebb, legjobban haifestőszere a

MELANOGENE

fekete és barna színben.
Ezen kitiűnő és ártalmatlan készit-
ményvel haját, szakált, bajszát pár
perc alatt feketére vagy barnára le-
festeni. A szín állandó és a ter-
mészetes színtől meg nem különböz-
tethető. Ártalmatlan és alkalmazása
igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

Postán utánvétellel vagy a pénz elő-
zetes beküldése után küldi a készítő:

Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u.
12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.

Szép, szebb, legszebb

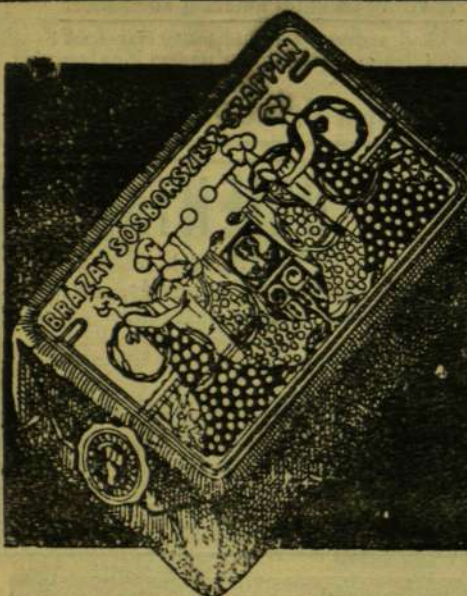
lesz mindenki, mert 2-3-szori bekenés után eltűnik az arczöl
pattanás, kiütés, seplő, májfolt, sötét ráncok is
a valódi angol

BALASSA FÉLE UGORKATEJ

használatát által.

Teljesen ártalmatlan és a kéz-, nyak-, váll-,
arczölrt biztosan fehérre, üdév, finomra varázsolja 1 üveg ára

2 kor. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., puder 1.20 kor, ugorka-eréme 2 kor. Kaphatók a gyógy-
szertárakban. Csak Balassa-féle a valódi! Balassa Kornél gyógyszerháza Budapest, Erzsébetfalva.

BRÁZAY-SÓSORSZESZ-SZAPPAN

egészségi és kozmetikai szempontból felülmúlhatatlan.

BRÁZAY-féle KÖLNI-VIZ

az illatszerek legkiválóbbja. 11594

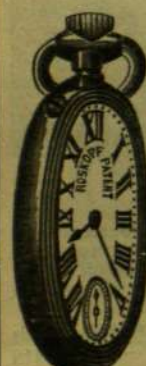
Brázay-sósorszesz nélkülözhetetlen házszer.

Roskopf Patent

frt 3.50

Roskopf rendszerű

frt 1.50

A Roskopf Frer svájci órágyár
megbizott, miszerint valódi Ros-
kopf Patent anker-remontoir órá-
ját féláron árulnám el, hogy a tisztelt
vevőknek megmutassam, mi a
különbség egy valódi Roskopf
Patent és egy Roskopf Patent
rendszerű óra között, mely utóbbi
nálam 1 frt 50 krba kerül. A valódi

Roskopf Patent óráknak 36 óráig kövően jár,
ávegfedelű szerkezete van, mely 25-30 évi szolgál-
tot tesz. Ellenben az olcsóbb Roskopf rendszerű
óra néhány év alatt használhatatlanná válik. Minden
valódi Roskopf Patent óra rajta van a plomba
és kezességi igazolvány, a tokján és szerkezetén pedig
Roskopf Frer cégje.

Valódi ezüst Remontoir-óra

3.-

frt.

5.-

frt.

cs. kir. fémjelzéssel

urak, hölgyek és fiuk

részére.

Egyfedelű — frt 3.-

Dupla fedelű — 4.-

Három erős fedéllel — 5.-

Extrafinom acélszál — 3.50

Arany-plaque, lapos — 5.-

Valódi Omega-óra — 8.50

14 karát. aranyóra — 8.50

14 karát. aranylánc — 10.-

14 karát. aranygyűrű — 2.-

Szétküldés utánvétellel. — Három évi írásbeli jótállás. — Meg nem felelőért pénzvisszaküldés.

MAX BÖHNEL, órás, Wien, IV., Margarethenstrasse 27. (Saját házában.)

Nagy és régi cég. — Alapított 1840. — Kitiűntetve a „Grand Prix”, becsületrend és arany éremmel
Bécsben és Párisban.

Kérje nagy árjegyzékemet (1000 képpel) ingyen és bérmentve.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Kakuk-óra

frt 2.50

Inga-óra

frt 2.80

Ütőművel, 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

Zenélőművel — 5.50

Nagy ingaóra, 100

cm. magas — 6.50

Kerek konyhaóra — 1.50

Baby-ébresztő, 1 ha-

ranggal — 1.-

Kettős haranggal — 1.50

Éjjeli világító — 1.60

I. r. minőség (kettős

haranggal) — 2.-

Harangjátékkal (há-

rom harang) — 3.50

Utómutat. 70 cm m. frt 3.50

Toronyóra ütőessel — 4.50

TÖRÖD A GÖRÖNGYÖT...

Töröd a göröngyöt, szegény magyar ember
Földhöz ragadt bajjal, nehéz küdelemmel,
Szántasz és boronász hoszszába, keresztbe,
Próbálgatod: a mag jobban hogy' eresztne,
S látod oszt' szorongva,
Hogy munkád jég veri, apály, ragya rontja.

Megyen a dolgoz csak homályos talán-ra:
Hátha a balog sors egyszer rád találna,
Hátha felsegítne, oda állva melléd,
A mint azt te töle úgy megérdemelnéd,
De ha rád mosoly is, a legtöbbszor csalán
Ráng a mosoly ajkán.

Pedig ha az ekéd, kaszád megmarkolod,
Muzsikára mén a kezeden a dolog,
Nincs más, a ki veled a versenyt kiállja,
Munkád, még a ki néz, az is megkívánja;
Mi Isten-verése,
Hogy meg nem nyered a várt jutalmad mégse!?

Valami végzet áll a sors közt s te köztéd,
Valami varázslat ülte meg a földed,
Valami kór annak teteje és alja,
Valami élődi látatlanul marja —
Vagy talán-talán a
Régi bőség, áldás csömör-nyavalyája?

— Valaminek jönni kell már valahonnat,
Valami tisztító égi háborúnak,
A mely neki dülve a tikasztó légnek,
Tisztogasson, mint a haragos itélet,
A mely zúzva-törve
Élődiéktől a földünk kisöporje.

Nehéz a türelem, de ha birtuk eddig,
Csak elbirjuk tán még egy kis valamedig,
S már, a mint én sejttem, látom és hallgatom,
Fény szikrázik át a nagy borulaton,
Valahol messze, a látó-határ fölött
Villámlik, menydörög...

Szabó Endre.

A TEMETŐBEN.

Kinn járok a temetőben,
Mindenütt virág, levél,
Hogy legyen, kivel susogjon,
Ha megjő az esti szél;
Elbeszélje, elmesélje:
Merre látott engemet?
Idehozza mosolyomat,
Idehozza könnyemet!

Szeretteim, kik nyugosztok, —
Ugy-e, ugy-e, vártatok?
Esti szellő, hogy eljövök,
Arról is már hírt adott.
Szíveteknek örömtől
Virult ki a rózsafa,
Hogy fogadjon nevetekben
Rózsavirág illata.

Szeretteim, kik nyugosztok, —
Rám de jól vigyáztatok!
Az egész föld kerekén
Legboldogabb én vagyok.
Örüljétek velem együtt!
Azt is hírül hozhatom:
Szeretettel gondolt rátok
Az én édes angyalom.

Szeretettel gondolt rátok,
Fogadjátok szívesen!
Hisz ki engem szeret, nektek
Nem lehet az idegen!
Azért jöttem, arra kérék,
— Jöhetnek még bús napok —
Már ezentúl ne csak én rám,
Ó rá is vigyázzatok!

Szombatos Géza.

EBÉD UTÁN.

Elbeszélés.

Irta Krúdy Gyula.

Régi mondás, de lépten-nyomon újak látjuk, hogy a házasság a legtöbb embert megváltoztatja; átfurmálja a természetét, felébreszti vagy elaltatja az indulatait, gonosz szenvedélyek helyébe jókat illeszt, vagy éppen megfordítva. Mindezt a nagy változást az asszony csinálja, világot épít, világot rombol, pedig semmi egyebet nem csinál, mint odaül az ura mellé. A legerősebb karaktereken kifog a házasság, az asszonyi ravaszság. Vége a szabad akarathoz, vége a meggyőződésnek; azok a férfiek a legnagyobb rabcsolgák, a kik csorbitatlan függetlenségüket emlegetik. Azért, ha megházasodik az ember, le kell mondania arról, hogy a világban egész embernek numeráljon tovább, de cserében melegegessen a felesége szoknyája mellett, a mikor másnak nincs felesége. A házasság a legnagyobb baj vagy a legnagyobb áldás a férfira. Csak a szürke, jelentéktelen emberek nem fog a házasság; azoknak mindegy; semmiből még az asszony se csinálhat valamit.

Az ebédnek már vége volt és pipatűz mellett szincerezálgattunk öreg alispánunk vendégszerető asztalánál. Karkovány, a megyei fűskus, aglegény-ember lévén, éppen kedvenc témáját, a házasságot pedzette. (Mindenki arról beszél, a mi nincs, vagy a mi kéne, — vélekedett Buzinkay János, ötgyermekes apa. — «Bezzeg, ha ismerné, majd nem beszélne róla.») Karkovány, mint afele régi prókator, egymásután állította fel pro és contra az érveket, mintha valakivel vitakozna. Végül megtörölte nagy kopasz fejét és kidülledt szeméit végiggyurította az asztalon.

— A legjobb nem házasodni! — mormogta. — Legalább nem teszi ki magát az ember meglepetésnek. Például, hogy önmagát elveszítse... Azaz hogy néha éppen akkor találja meg magát az ember, a mikor megházasodik.

— Asszonya válogatja, — szólt közbe öreg alispánunk.

A huszár megtöltötte a poharakat, alispánunk megigazította fején a házaspark és Deák Ferencéhez hasonló arcára böles mosoly derült.

— Itt van például az én keresztifiam esete... No, de előbb keccsintsunk, hogy ne legyünk roszak.

*

— Az én falumban, Sívón, a hová csak azért látogatok el, mert sehol úgy nem tudnak muzsikálni a méhek a délutáni szundikáláshoz, mint az ottani méhesemben, lakott két fiatal nemesember: Kaluzsny József és Szurmák Gáspár. A keresztifiam volt mind a kettő, azonkívül valami távoli atyafiságban is álltunk, a milyen atyafiság az egy faluba való magyar emberek között lenni szokott. Kaluzsny korán árvaságra jutott s így aztán én őrizgettem, vigyáztattam, iskolai bizonyítványait nekem mutogatta. Természetesen a másik keresztifiamat se hanyagolhattam el a József kedvéért, mert az igazságtalanság lett volna. Habár az öreg Szurmák még javában legénykedett és minden esztendőben azzal toppant be hozzám a diák fia: — János bácsi, apa már megint házasodni akar.

Az öreg Szurmák ugyanis azt találta ki a familiája megfélekezésére, hogy nyomban meg akart házasodni, ha családja valamely tagja nem engedelmeskedett neki. Pedig ugyancsak tavaszamúlt, vén ember volt már ő kelme. De hát asszony mindenféle huncutságra akad.

Erkölcsi kötelességemnek tartottam a Szurmák-fiúról gondoskodni s így lassan az apja is a tütorságom alá került. Néha minden rábeszélő képességemet elő kellett venni, hogy az öreget a házasságról lemondassam; máskor furfangos terveket eszeltem ki az öreg Szurmák megfélekezésére, a ki minél vénebb lett, annál jobban bolondult minden szoknya után.

Az árva Kaluzsnyval felényi bajom se volt, mint a Szurmák-fiúval. Szorgalmasabb, igyekvőbb fiatalembert nem ismertem nála. Szegény, csendes, józanéletű ifjú volt, a vizsgáit kitüntetéssel rakta le és már régen a megyét szolgálta, a mikor Gazsi még mindig azzal volt elfoglalva, hogy az apjára vigyázzon. Mert az öreget nem lehetett felügyelet nélkül hagyni.

A korcsmákba járt verekedni, torokon, keresztelőkön versenyt ivott a korhelyekkel és aszszonyféle nem maradhatott tőle. Gazsi az apja miatt lassan elhagyogatta az iskolákat, adós maradt a vizsgáival és esztendőszámra együtt kószált az apjával. Egyedül csak nem hagyhatta az öreget.

Sokszor mérgelődtem magamban az öreg Szurmákon, a ki ilyen fia megrontója lett. A fiú is elkorhelyesedett, hisz nem is lehetett az más képen. A torokon, lakodalmakon szembe ültek és az öreg mindig azon mesterkedett, miképen tudná a fiát lefőzni. Gazsi érezte, hogy ha egyszer le hagyja magát gyúrni az öregtől, akkor mindörökké vége a tekintélynek: az öreg többé szóba se áll vele, nem hogy tanácsoló szavát vagy korholó feddését meghallgatná. Csak addig tud imponálni az apjának, a míg mindenféle virtusokban megelőzi. Azért rendszeren Gazsi volt az, a ki a jókedv hevében italban megmérkőzött az öreg Szurmákkal. A fiú keményen tartotta magát és addig nem nyugodott, a míg az öreget az asztal alá nem itta. Egy-egy ilyen vereség után az öreg hetekig olyan kezes volt, mint a bárány. Még az asszonyokat is elfelejtette és hízkelve vette körül Gazsit:

— Igazad van, fiam. Ideje, hogy már megkomolyodjunk.

— A mi azt illeti, én elég komoly vagyok, — felelt kurtán Gazsi.

Máskor ha az öreg verekedni kezdett a fogadókban, bálokban, Gazsi volt az, a ki jobban verekedett az öregnél is. Kiverte az egész korcsmát, mert nagyerejű, hatalmas legény volt. Az ilyen hőstettek után az öreg Szurmák megint csak beadta a derekát és hazamenet a gazdasági számadásokat kezdte tanulmányozni.

— Elég volt a duhajkodásból, — mormogta megtörve. — Nem őrümbenek való dolog az.

De még az asszonyoknál is veszedelmes ellenfele volt az ifjú Szurmák idősebb Szurmáknak. Ha Gazsi észrevette, hogy az apja különösebben érdeklődik valamely menyecske, özvegy-asszonya iránt, nyomban az öreg nyomába hajtott. Kedves, szép fiú volt Gazsi, egy-kettőre kivetette az öreget a nyeregéből. Az öreg ilyenkor keserves nyilatkozatokat tett:

— Jegyezd meg, fiam, hogy az asszony az ördög találmánya.

Igy éltek, éldegéltek a Szurmákok Sívón, falusi udvarházukban és ha arra vitt az utam, magamban nagyon sajnáltam szegény Gazsit, a ki az apjáért feláldozza magát. De segíteni nem segíthettem. Abban az időben éppen özvegy Kordics Sári volt a Szurmákék gazdaszonya. Tagbaszakadt, piros arczú, lángoló szemű menyecske volt, a ki arra látszék teremtvé lenni, hogy az öreg Szurmákot, meg a fiát végképen kiugrassa a bőrkükből. Vallatára fogtam a fiút:

— Hol vettétek ezt a veszedelmes asszonyt? Gazsi kedvetlenül legyintett:

— Az öreg szerzeménye. Valami felvidéki ismerőse. Ő azt mondja, hogy távoli rokonunk.

— Nos, és házasságról nincs szó? Megkomolyodott az öreg?

— Lehet is Sárral bolondozni, — felelt Gazsi. — Nem olyan asszony az, kedves keresztapám, mint az idevalósiak. Kineveti az öreget, ha házasságról beszél neki. A mellett erős is, mint egy férfi. A minap kifeczegette az egyik ujjamat.

— Szóval te is próbálkoztál? Gazsi elvörösödött.

— Csak az apám miatt. Nem akarom, hogy az öreg végképen elbizba magát. Pedig — tette hozzá elkeseredve, — nekem hiába beszél Sárika. Meg vagyok győződve arról, hogy kijátszik bennünket. Van neki valakije, a míg le nem töröm annak a bizonyosnak a derekát.

— Te bolond, te. Csak nem vagy féltékeny a Sáriára? Nem olyan asszony az, a kire féltékenynek szokás lenni!

Gazsi az ajkára harapott.

— Hisz éppen ez az, a mit nem értünk az öreggel. Már régen elküldtem volna a háztól, de az öreg nem engedi...

— Ha pedig az öreg akarja elküldeni, te nem engeded.

Gazsi nem felelt, csak a bajuszát sodorgatta. Az öreg Szurmák ebben a perczben lépett ki a házból. Alig ismertem rá. Tavaly agg haja, bajusza hollőfeketek volt, új gúnya a testén, a lábán sarkantyús csizma.

MINT NEVERSE MÁRIA.

MINT SAFFI.

HEGYI ARANKA.

ARCZKÉPE 1900-BÓL.

Kossak fényképe.

— Azóta mindennap megmosdik. Latja, keresztapa, — dörmögte Gazsi.

— Isten hozta, kedves öcsémuram! — kiáltott az öreg Szurmák és betessékelte a szobába. Gazsi roskedvűen czammogott utánunk.

— Sári! — kiáltott az öreg, és a takaros, kíváncsú asszony a szobába lépett. Bort hozott pohos kancsóban. Az öreg félszemelem rám kacsintott:

— No? — kérdezte.

Gazsi nyugtalanodva pillantott rám, majd kiment a szobából.

En pedig emlékszem, kemény prédikációt tartottam az öregnek. Elmondtam neki, hogy akármilyen kedves, enni való is Sári, azért viselhetné magát tisztességesen, a hogy korához illik. Az öreg nevetve hallgatta szavaimat, végül így szólt:

— Szívesen odaadnám a kisújjamat, ha rászolgáltam volna erre a prédikációra, kedves rokon. Hiszen éppen az a baj, hogy nem lehet ezzel az asszonynyal birni. Olyan, mint a tüzes csikó, nem állja a nyeret. Hej, pedig sok tüzes lovat megtörtem már... De ezzel nem bírok. Igaz, hogy a fiam se, — tette hozzá vidáman.

Elgondolkozva mentem haza. Egész úton a hőbortos Szurmákokon, meg a derek asszonyon gondolkodtam, a ki végre megtánczoltatja ezeket a léha embereket. Legalább megtudják egyszer, hogy nem minden asszony egyforma.

Othton a másik keresztifiam, Kaluzsny József azzal a nagy újsággal fogadott, hogy eltökte magát a házasságra.

— Helyes, fiam, — mondtam — komoly emberhez való gondolat. Aztán ki a választottad? — Özvegy Kordics Sári.

Felugrottam, csaknem felborítottam egy teli kast, mert éppen a méhesben folyt le a beszélgetés. Az én szelid, kedves Józsi fiam ijedten nézett rám, majd halkán így szólt: — Azóta szeretik egymást, a mióta Sívóra került. Tisztességes, derek asszony. Még csúnyának sem lehet mondani.

Elgondolkozva néztem a fiú arcába. Minden szavából kiértett a mondhatatlan szerelem. Mit mondjak, mit felelek neki? Boldogtalanná tegyem egész életére? Szerencsétlen bolond, a ki késő vésnéig egyetlen asszonnyra gondol éjjel és nappal, arra az asszonnyra, a ki nem lett az övé? (A mire elég példa volt már.)

— Szereted? — kérdeztem komolyan.

— Nem élhetek nélküle.

— Helyes, legyen a feleséged.

Két hónap múlva megtartottuk a lakodalmat. Az öreg Szurmák nem élte túl a dolgot, meg aztán az ideje is elérkezett volt már, elment a falu végére az akácok alá. Gazsi elutazott valahová a hegyaljára, onnan hallottuk korhely

hőstetteinek a hírét. Kaluzsny József és Sári egy pár lett. Boldogabb párt sem azelőtt, sem azután nem láttam.

— No legalább az egyik keresztifiam elérkezett a boldogsághoz. Az, a melyik inkább megérdemelte — gondoltam magamban és megnyugodtam.

Az idő pedig múlt. Egy esztendő, másfél esztendő. Az én szelid, jóra való, rendes Józsi fiamat, mintha kicserélték volna ezalatt az idő alatt. Eleinte csak azt vettem észre, hogy hangosabban beszél, mint azelőtt szokott: mosolygott rajta. Persze otthon hangosabban kell beszélni a menyecskével, mert az ember a saját szavát se hallja. Később hallottam, hogy az «Arany Holló»-ban billárdozik ebédután, holott ezelőtt nem járt kávéháza. (Ez a székvárosban történt, mikor leköltöztünk Sívórról.) Ezen se valami nagyon ütődtem meg. Utóvégre a menyecske bizonyosan szeret szundikálni délutánokint, miért zavarná otthon Józsi?

De nemskára ezután fülembé jutott annak a hire, hogy esténként is ott tanyáz az én keresztifiam a «Hollóban», pedig olyankor ott a cigányok muzsikálnak és a leghívebb partnere a virrasztásban Szurmák Gazsi. Az a Gazsi, a ki végképen elkorhelyesedett és már a szemem elé se igen bocsátottam, mert czigére, lumpja volt a városnak.

Keményen előfogtam Józsit. A fiú hallgatott, nem felelt, aztán sokára bevallotta:

— Korcsmában jobban esik a bor, mint oda-haza.

— Kutya máját! Mióta lettél borivó?

A fiú elgondolkodott.

— Már régen, — felelt.

Ezután bizony csak rossz híreket hallottam róla napról-napra. Nem sok örömem tellett a keresztifiamban. Verekedő, korhely volt mind a kettő, de Józsi lehetőleg még nagyobb, mint Gazsi. Mintha valami elfojtott természet tört ki volna belőle, nem birt Kaluzsny Józseffel többé senki. Gyakran jött reggel a korcsmából a hivatalába és a hivatalból egyenesen a korcsmába. Garázdasága miatt mindenki elkerülte, csak Szurmák tartott ki hűségesen mellette.

Egy reggel aztán nagy baj támadt. Józsi harmadnap vetődött haza és a kit nem talált otthon, az Sári volt. A menyecske megunt a férje dorbézolását és elhagyta. Megindította nyomban válópörét is.

Mit húzzam-halaszszam a dolgot? Ugyis kitálatlítottam már, hogy Józsi egy szerencsés kijózanította ez az eset. Az asszonynyal ugyan nem békült ki, elváltak szépen, de Józsi ismét a régi csendes, komoly férfi lett, a ki még azon az oldalon se járt többé, a hol az «Arany Holló» volt. Hiába hívogatta barátja, Szurmák Gazsi.

— Elég volt, — felelt Józsi. — Megutáltam ezt az életet.

Gazsi se sokáig rugdosta a «Holló» padlóját ezután. A mint szabad lett a szép Kordics Sári, egyszerre fellángolt a szívében a régi szenvedély. Lehet, hogy lángolt az mindig, csak eltitkolta. S újra elkezdett az asszony sarkára járni...

En voltam a kérője Gazsinak. Az asszony rám nevetett azzal a két észbontó szemével:

— Hozzámegek egy feltétel alatt: ha lemond a korhely életéről...

Gazsi kész örömmel beleegyezett ebbe a feltételbe. A mióta megházasodott, azon az oldalon jár ő is, a melyiken Józsi. Szolid, tisztességes, nyugalmas családapa lett. Boldogabb ember nem igen van rajta kívül a vármegyében.

Hát ilyen orvosság a házasság egyiknek, míg méreg a másiknak. Pedig az asszony ugyanaz volt mind a két esetben...

A megyei fűskus szokás szerint megtette ellenvetését:

— Igen ám, csak hogy az asszony olyan, mint a parádi-víz... Ha nyitva felejtődik, elmegy ereje, szaga, íze...

De ezt már nem hagyta öreg alispánunk befejezni. Felemelte a poharát és tréfás komolysággal intett a megyei fűskusnak:

— Ne legyünk roszak!

AZ 1844-IKI VÉDEGYLET.

Kevesen lehetnek életben, kik jelen voltak az 1844-iki Védegyelet megalakulásán. E sorok írója jelen volt ez eseménynél s mint élő tanu e felől a következő visszaemlékezéseket közölheti.

Pozsonyban 1844 október hónapban, egy vasárnapon délelőtt (a napra nem emlékezem) az országgyűlési követek termében, az országgyűlés ideje alatt történt a megalakulás, mely alkalommal a nagy terem zufofólásig megtelt s a legelső között megjelent gróf Széchenyi István, kiről azon hír volt elterjedve, hogy a védegyelet nem helyesli s ennelfogva fel fog szólni ellene.

A gyűlést Bezerédj István tolnamegyei követ nyitotta meg, ismertette a védegyelet nagyfontosságú feladatát és üdvös eredményeit s még megköszönve Szerencsy perszonális jóindulatát, ki az országgyűlési termet e czélra átengedte, az egylet elnökét ajánlotta: gróf Bathydny Kázmért, ki általános éljenzés közben elnököl választatván, elég hosszú beszédben megköszönte megválasztását és meleg szavakban ecsegette az egylet nagyfontosságú feladatát.

Ezután Bezerédj alelnökét ajánlotta gróf

A Calle Mayor 88. számú ház Madridban; a IV-ik ablakból dobták a bombát, az I. II. és III. erkélyeken állók — két nő, egy férfi és egy gyermekleány — megöltek.

igazában holtra ijednének, mikor az ő féltékenyen őrzött és hirdett tanait az átkozott kultura által oly kegyetlenül agyonütve látják. Bizonyára keserűen kifakadnának, hogy kihalt már a kegyelet a mai kor embereiből. Megtépzni nimbusában a rettenetes Szaharát, melyről ők még egykoron, a boldogabb időkben, oly meggyőzően tudták hirdetni nekünk gyermekeknek azt is, hogy a szomjúságtól győztört, szerencsétlen karavánok, miután már heteken át bandukoltak víz és datolya nélkül a sivatagban, lekaszaolják maguk alól a mit sem sejtő tevéket, mert hát ezeknek csodálatos szerkezetű gyomrában hetekig is pompásan megmarad a kíváncsú friss víz... És a hol a jelszó: oázist vagy élelet!... Oh, ezt a borzalmasságokban oly híres vén Szaharát vétek az ő tekintélyében profánul megnyirbálni!

Tény az, hogy a kultura ezzel a homoktengerrel is *sans peur et reproche* komázik. Nem kimélik végtelen simaságú hátát az angyus globetrotterek és bizony, e tekintetben a francziák sem akarnak hátulmaradni. Sok érdekes dolgot tartalmaz ezekre vonatkozólag Cyrus C. Adams amerikai írónak az a cikke, melyet most tett közzé az egyik hazajábeli reviewben, hol különösebben E. F. Gautier-nek, egy világjáró algiri professzornak legutóbbi szaharai utazásával foglalkozik. Erre az utazóra méltán nehezíthet az öreg Szahara, mert bizony az ő eddigi legendás híreiről jókora adagot talált lefaragni.

Ez az algiri professzor keresztül-kasúl járta a nagy sivatagot, körülbelül 600 mérföldet utazott Szudánban s nem is egészen öt hónap múlva már Franciaországban volt. Ezt ugyan négy évvel ezelőtt még meg nem tudta volna tenni. Nem a sivatag végtelensége, hanem a vad tuareg banditák miatt, kik annakelőtte még tervszerűleg gyilkolták a francia katonai csapatokat és karavánokat. De a végzet keményen utóllátta őket, és pedig a francia hatóságok képében, mert ezek — miként C. Adams írja — az összes teve-nyájukat elvették tőlük s az állatok ezrei közül szépen kiválogatták maguknak azokat, melyek erősebb utazásra alkalmasak. Ezeket a gyors tevéket aztán elnevezték *meharist*-nek. Mikor ez megvolt, a tuareg-törzsekből

kiszemelték a legügyesebb teve-hajtó fiatal embereket, az ezekből szervezett csapatokat néhány hónap alatt begyakorolták a legmodernebb puszkák használatára s gyors állataikon versenyfutásokat rendeztek egyik oázistól a másikig. Ezek a benszült gyors tevés csapatok a *meharist* névet kapták s jelenleg francia tisztok parancsnoksága alatt állanak.

A vad tuaregek pedig — mit tehettek volna egyebet? — szépen megadták magukat. Most a legcsendesebb emberek a világon s velük együtt letűntek a Szahara rémei... De hát keményen is bánt velük a francia hatalom s állandóan szorítva tartja nyakukat a vasmarok. Meghúzóda éldegélnek a pusztaság közep és déli részein s nyugodtan ápolgatják tevéiket és barmaikat...

Hitte volna-e valaki eddig, hogy van a Szaharának egy meglehetősen nagy kiterjedésű része, hol hajdanában igen bő népesség élt és virágzott?... Az említett utazó kétségtelen bizonyítékokat talált arra, hogy az úgynevezett *neolit*, vagy a későbbi kőkorszakban korántsem volt itt az élet oly kihalt. A Szaharának ezen a részén, hol a tenyészetnek már legalább kezdetleges nyomai látszanak, Gautier itt-ott sírokat talált a gyepek térségén, nagyon sok tökéletesen rajzot a sziklákön, mely vésések állatok és egyéb tárgyak körvonalait mutatták. Aztán laposra faragsált kövekre bukkant, melyeket a pusztá óslakói valaha gabonaörlésre használtak, nem is szólva a kőből csiszolt nyílhegyekről és dárda-vegekről, a kőkorszakbeli halandók ezen általános ismertetőjeleiről.

Kétségtelen tehát, hogy itt valaha emberek éltek és küzdöttek a létért. S a Szaharának ezen a részén, a mely pedig tekintélyes hányada Lebaudy füstbe ment császárságának, távolról sem oly sivár és izzó a talaj, mint azt eddig általában hittük. Ez a rész az úgynevezett Adrar-fensík, mely már csaknem 800 méternyre terül el a tenger színe fölött. Gautier nem csekély álmélkodással fedezett fel itt fűvel szegélyezett, kiszáradt folyammedreket, ezekben pedig gyepek területeket. Magán a fensíkon pedig nagy térségeket foglal el a vegetáció, úgy hogy ezt a részt egyáltalán nem lehet sivatagnak tekinteni.

Lám, az öreg Szaharát még a mi előrehaladt világunkban is valósággal fel kell fedezni. A tudományos és kevésbé tudományos emberiséggel egyetemben jómagunk is szentül megvontunk győződve arról, hogy ez a végtelen homok-óceán csakugyan nem áll egyébből, mint perzselő homokból, a melyben a különben higgadt strucc se valami szívesen dugja be a fejét. De most az emlegetett algiri professzor felfedezései nyomán alaposan le vagyunk csáfolva. Hát még ha meggondoljuk, hogy a Szahara déli részén, le egészen Szudánig, meglehetősen buján nő a fűvel borított területek vannak, a Gautier becslése szerint mintegy 360 angol mérföldnyi ki-

terjedésben. Ez valóban jelentékeny felfedezés, mert erről a területről eddig egyáltalán nem hallottunk semmit. Itt már évről-évre pontosan jelentkeznek az esős időszakok, a mely ugyan sokkal rövidebb ideig tart, mint a mennyi a kultura normális folytatásához és fejlesztéséhez szükséges, de mégis elég ahhoz, hogy az oly hirhadt sivatagot valamivel kedvezőbb színben tüntethesse fel a nagy világ előtt, a mely bizony eddigelé nem viseltetteztíránta valami nagy bizalommal. Az említett fensík talaja apró tavacs-kákkal és pázsittal van takarva, az állati élet is aránylag mindenfelé bőséges, legalább Gautier bőven talált itt mindenféle fajtájú antilopot, zsiráfot, oroszlánt és elefántot. Megtudtuk tehát, hogy a «sivatag hajója»: a teve sem örvendhet kizárólagos uralomnak a Szaharában...

Aránylag kevés idő leforgása alatt a Szahara külső képe jelentékeny változásokon fog keresztül menni. Hiába: a romboló és építő civilizáció erősen beletette a lábát. A mint egyszer rettegett testén átszalad a vasútvonal: szét-foszlik a kőd, mely titokzatosságait eddig eltekarta; vége a nimbusnak s szép csendesesen maga is annak rendje és módja szerint kezdesz báránynyá vedlik át a nagyhangú oroszlanból... A vad, de már derekasan meghunyászkodott tuareg-harcosok pedig még jobban elvonulnak a kíváncsi szemek elől, s hajátva hagyják ott birodalmukat, hol pedig kevéssel előbb még oly legyőzhetlennek képelték karjaik hatalmát...

S művelt világunk örömmel látja a pogány Szahara új életre ébredését... Minket magyarokat ugyan épenséggel nem érint ez az egész dolog, de tudja Isten, mintha mi is örülnénk neki. Csak egy ember nincs vele sehogysem megelégedve, s ez Jacques Lebaudy, a szaharai császár... Zsoldos Benő.

A M. Á. V. ÚJ MOZDONYA.

A múlt hetekben vendégeink voltak. Messze vidékről jöttek, tengerentúlról, a hol még a formája is más az embereknek, mint erre mifelénk. Kinából. Eljöttek, hogy intézményeinket, viszonyainkat, kulturánkat tanulmányozzák, megismerjék. Illő tisztességgel fogadtuk őket és azon voltunk, hogy kitegyünk magunkért. Sok mindent megmutattunk nekik, a mit mi magunk is csak hírből ismertünk és mutattunk tán olyat is, a miről azelőtt nem is tudtuk, hogy létezik.

Ez már így szokás; a magunkét rendszerint csak olyankor ismerjük meg, mikor akad a kinek eldicsekedhetünk vele. Ezer szerencse, hogy olykor-olykor csak felrándulnak vidéki vendégeink, a kikkel sorra járjuk Budapest nevezetességeit, mert különben egészen bizonyos, hogy soh'se látnók azokat sem. A vendégeink kedvéért megismerkedünk a muzeummal, egyik-másik

A M. Á. V. ÚJ MOZDONYA.

képtárral, nevezetesebb épületeinkkel és ha épen nyitva van, még valami szakkiallításal is.

Ezzel aztán ki is meritették a vidéki barátainknak szánt tudni- és látóvalók programját. Nagy sor az, mikor ezen a rendes programon túl még másra is kiterjesztjük a figyelmünket. Ez már csak messze földről idezarándokolt idegenek kedvéért történik, a mikor mindenáron azon igyekezünk, hogy ne csak a megszokott dolgokat mutassuk meg, hanem valami újjal, rendkívülivel is magunkra vonjuk a látogatók figyelmét.

Igy eshetett meg, hogy a kínai alkirály kíséretével meglátogatta kiválóbb gyárainkat, a hol velünk együtt sok érdekes és értékes alkotásban gyönyörködött. Képünk a kínaiakat az államvasutak gépgyárában ábrázolja, a mint legújabb gyorsvonatú mozdonyunkat szemlélik. Ez a gép most készült el és testvére annak a lokomotivnak, mely jelenleg Milanóban van és az ottani kiállítás tanúságot tesz a magyar mozdonyépítés fejlettségéről.

Hatalmas méretű gyorsvonatú típus. Futópályákat ugyan még nem tartottak vele és így sebességéről biztosat egyelőre nem mondhatunk, de szerkesztői remélik, hogy sík pályán és egy-magában óránként 130—140 kilométert is befut. Úgy tervezik, hogy a budapest-marcheggi vonalon 100 kilométer alapsebességgel körülbelül 250 tonna súlyú vonatot visz majd és ez által mintegy negyedórával rövidíti meg a Pozsonyig tartó útát.

Tulajdonképen nincsen egy pályánk sem, a melyen meg volna engedve, hogy a vonatok 90 kilométernél nagyobb sebességgel haladjanak, de a marcheggi vonalon helyenként eddig is jóval meghaladták e határt és akadt nem egy megkészt vonat, a melynek vezetője helylyel-közzel 100 kilométerre is felhajtotta a robogó mozdony sebességét, hogy a késést behozza és így az előírt menetidőt betarthassa. Ez a pálya mindenestre elég erős is ahhoz, hogy a nagysebességű vonatok okozta igénybevételeket ne csak esetről-esetre, hanem rendszeresen is kibírja. A pályával tehát nem volna baj és az államvasutaknál már készülnek is nagyban, hogy az új mozdonyokat méltóan fogadják.

Tiszteletükre és segítségükkel mihamarább be akarják vezetni a rövidebb menetidővel bíró marcheggi gyorsvonatot és e célra a napokban már próbákat is tartottak. E próbavonatokat természetesen még nem az új In. sorozatú gyorsvonatú gép vitte, hanem azok a mozdonyok, melyeket 1900-ban épített az államvasutak gépgyára és a melyek annak idején a párisi kiállításon is láthatók voltak. Ezeken az utakon meg akartak győződni arról, hogy e két korábban épült gép is elbírja-e a nagyobb sebességű menetet.

A próbák tudomásunk szerint nem jártak teljes sikerrel, de azért remélhető, hogy az új In. sorozatú mozdony fényesen megoldja majd ezt

A MAGYAR DELEGÁTUSOK ELINDULNAK A MAGYAR HÁZBÓL, A BURGA.

a feladatot. Külalakja, méretei, szerkezete és kivitele egyaránt megengedik ezt a következtetést.

Az ember szinte eltörpül e hatalmas, ijesztő méretű gépkolosszus mellett. A hosszakán közép-vonala közel három méter magasságban van a sínzálak fölött, a hajtó és kapcsolt kerekek átmérője két és tized méter, a mozdony és szerkocsi együttes hossza pedig meghaladja a húsz métert. A lokomotív sulya szolgálatképes állapotban 74 tonna, a szerkocsi pedig ha meg van töltve vízzel és el van látva szénrel, 47 tonnával nyom. Ez a rengeteg tömeg, mikor szédítő sebességgel robog végig, ugyancsak igénybe veszi a pályatestet; bólogat, kigyózik, inog a szoros pályán, melyre a sínpar kényszeríti és minden fordulónál úgy tűnik, mintha ott akarná hagyni a vaspántokkal előírt utat, hogy irtózatoss düh-hel belevágja magát a szabad földre.

E hatalmas súlyú gép hajtására természetesen nagy erő szükséges. A tüzszekevényben egyenletes vastag rétegben 4 négyzetméter rostélyfelületen ég a szén és lángja, égéstermékai 291 darab vízzel körülvevett, 5 méternél hosszabb és mintegy öt centiméter átmérőjű csövön haladnak keresztül, hogy innen a füstszekrénybe, majd pedig a rövid kúrtón keresztül a szabadba jussanak. E közben fölmelegszik a kazán vize, majd forrni kezd, buborékok, vizgőzök keletkeznek, a melyek egyre szaporábban emelkednek

ki a vízből és egyre növekedő nyomással gyűlenek össze fölötté. Négyzetcentiméterenként tizenhat kilogramm az a legnagyobb nyomás, melyre a kazán készült. Ez így első pillantásra talán nem is látszik soknak, de ha meggondoljuk, hogy egy négyzetdeciméternyi felületen már 1600 kilogramm a nyomás, akkor némi fogalmat alkothatunk magunknak arról az óriási erőről, a mely a gép hengerében érvényesül.

Ha elértük a kellő göznyomást és gondoskodtunk róla, hogy jó tűzünk és a kazánban elegendő vízként legyen: útra készen áll a mozdony. Megnyitjuk a gözszabályzót, bebecsátjuk a gözt a hengerbe, hogy itt a dugattyú-testet maga előtt tolva, mozgásba hozza a rudakat és ezek segítségével a kerekeket.

Az új mozdony nál négy henger van egymás mellett elhelyezve: a két magasnyomású a kazán alatt, a kerékpárokon belül, az alacsonynyomású pedig kívül. A friss gőz először a belső hengerekbe jut és miután itt átadta erejének egy részét, átömlik, természetesen már alacsonyabb nyomással, a kívül fekvőbe. Innen a hengerek elvezetése. A kettéválasztás többek között azért szükséges, mert e nélkül túlságosan nagy-méretű hengert kellene alkalmaznunk.

A mozdony öt kerékpáron nyugszik, melyek közül kettő mint hajtó, illetve kapcsolt kerékpár, a hajtást eszközi, három pedig mint futó a mozdony alátámasztására szolgál. Ez utóbbiak közül kettő elől, egy pedig hátul a tüzszekevény alatt van elhelyezve.

A lokomotívot szoros kapcsolattal, mint annak kiegészítő része, a szerkocsi követi, a mely 18 köbméter víz és nyolcz tonna szén felvételére szolgál. Az új úgynevezett Vanderbilt rendszerű típus az eddigi szokásos formától abban különbözik, hogy viztartánya hengeres, a mi lényegesen más képet ad a szerkocsi egész külalakjának.

Első pillanatra szokatlannak tűnik még az új mozdonyon, hogy a füstszekrény ajtaja hegyes kúpot képez és a mozdonyvezető sátra alakban nyúlik előre. Ezzel azt kívánják elérni, hogy a mozdony könnyen messe a levegőt, mint a hogy az éles orrú hajó is kevesebb ellenállást talál a víz hullámaiban. A hatás mindenestre teljesebb volna, ha ékalakban összerótt lemezek burkolnák a mozdony homlokoldalának alsóbb részeit is.

Az államvasutak gépgyára jogos büszkeséggel vallhatja magáénak a legnagyobb mozdony-típust és teljes bizalommal tekinthet a legközelebb eszközözendő próbák elé.

P.

TIZENHAT ÚJ SZENT.

— Római levél. —

A Szent Péter-templom hatalmas homlokzata néhány nap óta megváltozott. A nagy urbi et orbierkelyről, a melyről az új pápa nevét szokták pápa-

A RENDŐRSÉG ELZÁRJA A BANK-GASSE-T, A HOL A RÉCSIEK A MAGYAR DELEGÁCIÓ ELLEN TŰNTETTEK.

választások idején kihirdetni, hatalmas standardo lógott le, zöld lepellel letakarva, és a lépcsőkön, meg a hatalmas kettős oszlopsor alatt is pár nap óta izgatottan nyüzsgött a tömeg. Az ideges nyugtalanságnak meg is volt a maga nagy oka. Roppant ritka ceremóniára készülődik az örök város: szenté-avatásra, a pápa közreműködésével. Ez a *beatificazione* pedig kétszeresen érdekes most, mert először is a pápa egészségi állapotáról egy idő óta aggasztó hírek voltak forgalomban és az, hogy a pápa a ceremóniában részt vesz, mintegy tüntető csáfolata ezeknek a kósza híreknek. Másrészt pedig, mivel épen a francia compigne-i karmelita apáczaarend tizenhat tagját avatják szentté, burkolt tiltakozás is a francia szeparáció törvény ellen.

Ezeket a rejtett vonatkozásokat úgy látszik igen jól ismerte itt mindenki, mert szokatlanul nagy érdeklődés mutatkozott a ceremónia iránt. Lehet azonban, hogy a kíváncsiság is erős mozgató rugója volt ennek az érdeklődésnek, mert bizony a pápát ritkán lehet látni a Szent Péter-templomban.

Az óriási érdeklődés már három vagy négy nap előtt megnyilvánult. Ezen és ezen tolongtak a vatikáni bronzkapu lépcsőin, a kik mind jegyet akartak a nagy napra, mert jegy nélkül senkit sem eresztenek be ilyenkor. Természetesen nem min-

solja az apácza-testvéreket, a mikor Párisban a guillotine alá lépnek.

A kép egyébként mind a tizenhat vértanút ábrázolja, a kiknek a neve a következő: *Lidoine*, *Madeleine Claudine*, a ki a főnöknő volt, *Piedcourt*, *Mária-Anna*, *Thonott* és *Brideau* *Mária Anna*, *Hannisset* *Mária Antoinett*, *Brard* *Sarolta*, *Trezol* *Mária*, *de Croissy* *Gabriella*, *Chretien* *Róza*, *Peiras* *Anna*, *Meunier* *Mária*, *Roussel* *Antoinett*, *Dufanz* *Mária*, *Véolat* *Julia*, *Soiron* *Katarina* és *Soiron* *Teréz*. Ezek az új szentek, a kik a francia forradalomban vértanu halált haltak. Valamennyinek, kik a campagne-i karmelita kolostorban éltek, fejét vették 1794 július 17-én. A bűnük az volt, hogy nem akarták elhagyni a kolostorukat. Szentté avatásuknak tehát itt van burkolt vonatkozása a mai francia eseményekkel.

Négy órakor már zsúfolva volt a Szent Péter-templom óriási belseje. A három-hajós, görög-kereszt alakú templomban tízezernél több ember szorongott és nyüzsgött, zsi bongott, mint egy eleven méh kaptár. Türelmesen várt mindenki, pedig tudta, hogy még jó másfélórát kell várnia. De ez a várakozás cseppet sem volt unalmas, mert a szemnek jóformán minden perczen megvolt a maga látnivalója. Egymásután jöttek a pápai karabinierik,

Már elmúlt öt óra, a mikor a kupola egyik erkélyének ajtaja megnyílt és lassan két nő telepedett meg ott. A nagy tömeg alig vette észre őket, oly szerényen húzódtak meg. Ez a két nő pedig a pápa nővére és unokahúga volt. Egyszerű, rokonszenves arcuk ép oly kíváncsian fordult a szent kápolna felé, a mikor a templom hatalmas ajtajai bezárultak, jelezve, hogy a szent atya jön, akárcsak a többi, feketefátyolos idegen asszony.

Pont félhat óra volt, a mikor egyszerre megmozdult a templom. Csöndes, de izgatott, ideges moraj futott végig a tömeg falanszán.

— A pápa!

Előtte alabárdos pápai zuávok, violaszínű brokát ruhájú vatikáni komornyikok, aranylánczos pápai kamarások, fémsisakos öles testőrök és a ceremóniamesterek. Mögötte biborszínű tallárjukkal gyönyörű képet alkotva, a kardinálisok, élükön Rampolla és Oreglia biborosokkal.

A pápát négy vatikáni komornyik hozza a gyönyörű ünnepi dorozsóséken. Hőfehérben van a szent atya és csak a vállán van biborvörös, nehéz aranyhímzésű stóla és lábán ugyancsak biborszínű, arannyal hímzett papucs. Jobbjával lassan, méltóságteljesen áldást oszt, miközben előre viszik a főoltárra.

A MAGYAR DELEGÁCIÓ ÜLÉSTERME. — SEMSEY LÁSZLÓ A JEGYZŐKÖNYVET OLVASSA.

denki jutott be a majordomushoz, a ki a jegyek fölött is korlátlan úr, és azoknak az óriási téren ácsorgó ciceronektól kellett a jegyeket beszerezniük. Ezeknek pedig valóságos agióbate-ja volt: 10—15 lírát is elkértek egy jegyért.

A nagy napon azután mintha az egész város megindult volna a Szent Péter-tér felé. A széles nagy lépcsőkön ezek és ezek tolongtak és az egész tér szinte fekete volt a tömördek frakkos, szalonkabátos, sötét ruhás embertől meg fekete-fátyolkendő asszonytól. Félhatkor kezdődött csak a ceremónia, de már három órány ember nyüzsgött a téren, hogy meg lehetett volna velük tölteni az egész Szent Péter-templomot.

Ekkorra már lekerült a zöld lepel a nagy erkély standardo-járól és ott lebeg Bartolini nagy képe, mely egy alakban szimbolizálja a tizenhat karmelita-apácát, a kik vértanu halált haltak. A lepel azért került már le róla, mert az apácák szentekké való kihirdetése már délelőtt megtörtént Rampolla biboros miséjének keretében, a ki az erről szóló pápai levelet is felolvasta. Most a pápa csak megszenteli a vértanu földi maradványait és az új szentképet az oltár fölött.

Ez a kép is Bartolini-tól való, ép úgy, mint a másik, a Szent Péter-templom előcsarnokában, a főkapu fölött, és a mely abban a pillanatban ábrá-

ezek a szálás, öles legények, a kiknek kezében úgy villogott a kivont kard, mint valami pallos. Utánuk a svájci gárdisták, festői kék sárga ruhájukban, fehér lőszörös sisakokkal és széles pengéjű alabárdokkal. A tisztjeik vörös bugyogókban, elefántesontpánczikákkal. A mint ezek is elhelyezkedtek, haragzó zeneszóval jött a vatikáni gyalogság, violaszínű bársony hajtókával, súlyos aranydiszítéssel. A főhajóban helyezkedtek el sorfalat állva. Most pár percz múlva a frakkos rendezők vonultak fel, előttük középkori viseletben, bodros, keményített Stuart-gallérral, esattos félczipőben, térdnadrágban és vállra vetett bársony-gallérban, kezükben elefántesontpánczikával a ceremóniamesterek.

Eddig a főoltár tompa szürke fényben állott, most hirtelen kigyulladt a szász meg száz villanylámpa, a templom elején, a főoltárnál. Osodálatos, szinte már nem is ünnepi fényben ragyogott a nagy kupola és az oltár. Most egyszerre tizenhat csillag gyulladt ki és a nagy fénypompában megvilágította az új képet, a mely ép mint a standardo képe, egy apáczaalakban szimbolizálja a vértanuhalált halt szenteket.

A szem alig bír betelni azzal a sok pompával, a mely most elélt. A vatikáni őrség, a pápai zuávok a gárdisták ruhájának színpompája egymaga gyönyörű látvány volna, hát még az ünnepiesen díszített templom és annak ünnepi közönsége! Leírni sem lehet, hát még elképzelni!

Balla Ignác.

A HÉTRŐL.

Hegyi Aranka. Ha igaz, hogy a színész elérte a maga művészete legnagyobb dicsőségét, ha életében sok tapsot és halála után szép temetést kapott: akkor a dicsőség Hegyi Aranka-nak semmivel se maradt adósa. Annyi tapsot kapott életében, mint a primadonnák közül is kevesen, olyan temetése volt, mint egy fejedelmének és annyi koszorú, annyi virág borította a koporsóját, amennyi elegendő nem egy koporsó, hanem akár egy élet útjának földiszítésére. Látszólagos kegyetlenségében is kegyes volt hozzá a sors. Van az életben egy elkerülhetetlen és kegyetlen bizonyosság, a mely senkinek se öröm, de egy primadonnának a halálánál is keservesebb. A megvétel. Hegyi Arankát ettől a keserűségtől megkímélte végzete. Nem kellett megöregednie. Nem érte meg minden színészno legnagyobb szomorúságát, hogy túlélje az utolsó szál virágot, a melyet neki hó-

nek rövid, de az ő nemes művészete meg tudta szerezni benne egy teljes élet minden szép dicsőségét.

*

A bécsi botrány. Bécs városában vasárnap délután a Lueger Károly főpolgármester és társai által fölbujtogatott tömeg megrohanta a bécsi magyar házat és szidalmakkal meg fenyegetésekkel inzultálta a magyar delegátusokat, a kik az uralkodó meghívására törvényhozói kötelességüket teljesíteni mentek az osztrák fővárosba. Mit sértett, azaz hogy mit sértett mélyebben ez a durva cselekedet: az uralkodó meghívását, a vendégszolgát, a kötelesség teljesítésének biztosságát, a magyar nemzet méltóságát vagy Bécs város hírnevét-e: ezt nekünk fölösleges és immár kései is lenne fejtegetnünk. De az eset kapcsán egy bizonyos szempontból érdekes vita vagy legalább is véleménykülömb-ség támadt a körül, hogy a tömeg, mely Lueger főpolgármester és Lichtenstein herceg vezény-

viselete: ellenben Lueger főpolgármester igen elegáns megjelenésű férfi. De azért ki merné ráfogni Tolsztojra, vagy Gorkijra, hogy csöcselék és ki merné ráfogni a vasárnapi események után Luegerre és hadseregére, hogy — úri emberek?

*

Az üzlet — üzlet. Az anarkisták úgy élnek a köztudatban, mint engesztelhetetlen és kibékíthetetlen ellenségei a világ mai rendjének, tehát minden törvénynek és igazságnak is, a mely a rend talaján termett. Most azután kiderül, hogy ez a fölfogás nem egészen helytálló. A valóság nem ilyen kérlelhetetlen. Van elv, a melynek az anarkista is behódol. Az angol elv: hogy az üzlet — üzlet vonatkozik az anarkistaságra is. Az anarkisták se feltétlenül minden jónak a megrontói. Velük is lehet okosan beszélni. Az arzenálisuk gazdagabb, mint gondolni lehetett. Vannak olyan bombáik, a melyek bizonyos föltételek mellett — nem rob-

NEM SZÜK EZ AZ UTCZA, CSAK SZOROS. — Kacziány Ödön rajza.

dolni kötötték bokrába. Néki még termett virág a földön akkor is, ha életben marad. A mi tehát halálában veszteség, nem az ő pályafutásának, életének és dicsőségének vesztesége, hanem vesztesége a művészetnek és a közönségnek, melyet szolgált. A hivatottak, az igaziak közül való volt, a kik a kiválasztott egyéniség nemes kisugárzásával töltik meg hivatásuk kereit. Az ilyen egyéniség természete nehezen határozható meg, mert elsőrendű erénye épen az, hogy minden új alakjában, mindig új vonásokat mutat. De folyton másulván, minden köztöbén megmaradnak, frissen ragyognak megkapó, vonzó és lebilincselő tulajdonságai. Hegyi Aranka legerősebb ilyen tulajdonsága a bájt volt, ez a nemes érték, a mely soha sem kap rozsdát. De benne volt a szavában, a mozdulatában, minden színpadi cselekvésében és finomná tette mindazt, a mit mondott vagy csinált a deszkákon. Nem csoda, ha nagyon szerették, hiszen száz alakban érdemelte ki ezt a szeretetet és nem csoda, ha nagyon megsiratták, hiszen száz bájos, finom, vonzó színpadi alak hanyatlott vele sirba. Még csak ötvenegy éves volt: egy élet-

szavára a bankassei magyar ház ablaküvegei ellen csatába vonult: csöcselék volt-e vagy sem? Egy csomó lapudósító azon erősködik, hogy: nem volt csöcselék. Nem volt csöcselék, mert jól öltözött, vasalt nadrágos és selyem kravátlis férfiakból állott. Ennek az argumentumnak egy német közmondás az édesanyja. Az a közmondás, hogy: ruha teszi az embert. Mi nem vagyunk németek, semmit se vétünk tehát a nemzeti lélek igazsága ellen, ha ezt az igazságot, a mi fölfogásunk igazságának el nem fogadjuk. A mi mértékünk az ember milyen valóságára semmi összefüggésben nincs azzal, hogy milyen szabó vesz mértéket a ruhájára. A mi fölfogásunk szerint nem a ruha teszi az embert: emberi rangját, lelki értékét nem a nadrágjának a minősége és szabása, hanem a cselekedeteinek a minősége és szabása határozza meg. A ki csöcselék módjára cselekszik és viselkedik, az csöcselék, még ha a lába fején is cizillindet visel. Ellenben lehet úri ember az is, a kinek soha életében nem volt keztyű a kezén. Tolsztoj Leó gróf tudvalevőleg paraszt-gunyában jár, Gorkij Maximnak munkás-zubbony a rendes

bannak föl. És használják azt a revolvért is alkalomadtán, a mely zajtalanul sül el és nem öl, hanem — jövedelmez. Most tudjuk meg az olasz lapokból, hogy a milánói világiállítás ellen is követtek el anarkista merényletet: de ebből a csöndesebb fajtából valót. Nem esett kár se emberéletben, se házban, se épületben, se portékában, a nem pukkanó bomba csak a kiállítási alap pénzéből robbantott el közel egy millió frankot, azaz hogy lírát. És ez a manóver nem egy ravasz zsaroló szövetséget műve volt, a mely csak spekulációból adta ki magát anarkistának. A kiküldött bizottság a kiállítás területén valóban megtalálta azokat a nyomokat, a melyeket a «válság-díjat» követelő anarkisták a leveleikben jeleztek. Ilyen körülmények között természetes, ha ki is fizette a követelt summát, a biztosítási illetéket anarkista-mérénylet ellen. Az anarkistaságnak ezt a polgári berendezkedését a polgári társadalom természetesen csak megnyugvással fogadhatja. Ha a dolog tovább így fejlődik, az anarkista-kérdés, a melynek idáig sehogyse tudták megtalálni a megoldását, mégis csak ad valamelyes módot

HEGYI ARANKA TEMETÉSE. — A temetési menet elindulása a Népszínházról.

erre a megoldásra. Csak üdvös dolog az, ha az anarkizmus átalakul önmaga ellen biztosító intézménnyé. Hiszen, ha üzletté lesz az anarkistaság, az államnak sok egyéb között módja lesz arra is, hogy adót vessen ki rá, még pedig lehetőleg akkora adót, hogy minden anarkista jobbnak lássa — más mesterségre adni magát.

*

Egy kutya körül. Tanultuk az iskolában, hogyan támad a lavina. Elég, ha egy madár a lába rugásával vagy a szárnya lendítésével megmozgatja a havat odafönt a rideg ormon: megindul a hóhegy és görgetegge nő a lejtőn, mértőföldes veszedelemmé, mely falvakat, városokat söpör el a mészégre való rohanása útján. Kár, hogy még soha senki se interviuolható meg egy ilyen madarat, a melyik már lavinát csinált. Büszke szárnyas lehet, ha van benne hiúság. Íme kiderült azonban, hogy nemcsak a madár tud lavinát csinálni. Emlős állatnak is megvan az erre való képessége. Tud lavinát indítani egy kutya is. És ennek föl se kell mennie a havas ormára: meg tudja csinálni a löversony-téren is. A kutyanak, mely ezt a síkföldi lavinát produkálta, nem tudjuk a nevét. Elég igazságtalanság, hogy nem írták ki. De az esete bőven ismertette volt az újságokban. Tudjuk róla, hogy egy sportférő kutya volt és barátságatlan szándékkal közeledett egy másik sportférő felé, a ki természetesen szintén barátságatlan módon utasította vissza ezt a közeledést. Erre a barátságatlan kontrára a kutya tulajdonosa szintén barátságatlan rekontrát mondott. A lavina ezzel megindult és alig telt bele háromszor huszonnégy óra, elárasztott intézeteket, kaszinókat, versenytérket Budapesttől egész Bécsig. Párbajsegédek nem kevesebb, mint százötven lovagias ügyet tárgyaltak, magyaráztak, intéztek, jegyzőkönyveltek. Evidens volt a lehetőség, hogy olyan viadalom támad, a melyet a katalaunumi csata óta nem látott a világ. Hála a gondviselésnek, a mely ez alkalommal az érdekelt férfiak, felek és megbízottak higgadságában és józan ítéletében nyilatkozott meg, ez a veszedelem elmúlt, a nélkül, hogy bekövetkezett volna. A lavina leért a völgybe a nélkül, hogy falvakat, városokat, templomokat pusztított volna el. De megvolt a lehetőség, hogy emberek egymás vérért ontás és megvölt a faktum, hogy másfél száz ember a becsületében és önértetében érintve érezte magát — egy kutya miatt. Szerencsére a dolog okosan, humanusan, belátással és baj nélkül elintéztetett. De azért mégis jó, hogy a kutyák nincsenek tájékozva az emberek dolgairól. Különben nem lehetne birni büszkeségükkel.

ÚJ ISKOLA A FŐVÁROSBAN.

Fényes új otthon épített ismét a főváros a magyar népművelésnek. A budai Fehérsas-téri polgári fiú iskola, mely Balázs építész tervei szerint készült, úgy külső, mint belső berendezés tekintetében szinte páratlanul áll nemcsak Magyarországon, de még a külföldön is. Az iskola, mely Bárzi tanácsnok lelkes kezdemé-

nyezésére épült, a régi Szarvas-téri iskolát van hivatva pótolni.

A régi iskola a Szarvas-tér és Krisztina-körút sarkán álló ősi klastromépületben volt elhelyezve. Ez a régi iskola, mely még Mária Terézia idejében épült és nemskára áldozatul esik a pusztító csákánynak, Budapest egyik legrégibb és egyik legeredetibb épülete és vele eltűnik a földszínéről Budának egyik legérdekesebb emléke.

Az új iskola teljesen megfelel a modern kor igényeinek. A Gellért-hegy aljában négy felől szabad homlokzattal a tágas és fás Fehérsas-téren, Budapest egyik legszebb helyén épült.

Az iskola homlokfalai magyar stílusú falfreskókkal és kétfelől díszes mozaik-képekkel vannak ellátva.

Az osztályok tágas, világos helyiségek, a butorzat, valamint a fali díszítés is, stilizált magyar motívumokkal van ékesítve, a tágas és világos folyosók fűtőkészülékekkel és aszbeszt-burkolattal ellátva.

A második emeleten vannak a szertárak és a Madary tervei szerint bútorozott igazgatói iroda, meg az ifjúsági és tanári könyvtár, továbbá a Kimmach festőművész utasításai alapján berendezett rajzterem. Külön épületet foglal el a kb. 1000 embert befogadó tágas tornacsarnok, mely szintén a legdiszesebben és bármely nagy sportcsarnoknak is dícsőségére való czél szerűséggel van berendezve.

Van az iskolának még két külső és egy nagy belső udvara is, hol a tanulók a szünetekben és torna-órákban szabadon mozoghatnak és játszhatnak.

A BUDAI DUNAPARTI VILLAMOS VASÚT ÉPÍTÉSE A LÁNCZHÍDNÁL.

Ez a minta-iskola, mely a fővárosnak sok száz ezer koronájába került, mely bátran nevezhető az ország legszebb iskolájának, méltán arra van hivatva, hogy fogalmat adjon a nálunk járó idegennek arról, mennyit áldozunk kulturánknak és a népművelésnek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Harmincz novella. Egy alig tizenöt ives kötetben harmincz elbeszélés. — *Bíró Lajos* kötete jellemzője egész mai elbeszélő irodalmunknak, a mely kénytelen-kelletlen a hirtelenséghez és terjedelméhez igazodik. *Bíró Lajos*nak nemcsak a könyve új, hanem — számunkra legalább — új maga az író is; annál nagyobb érdeklődéssel forgatjuk a könyv lapjait. S mindjárt az első lapokon észreveszszük, hogy tehetséggel van dolgunk, a melyet komolyan kell venni, sem az egyszerű tudomásul vétel, sem a közömbös agyonhallgatás nem volna méltó eljárás vele szemben. A szerző egyéni látásra, a dolgok saját felfogására törekszik, a mi bizonyára első és elengedhetetlen feltétele az igazi íróknak. Legtöbb novellájában egy-egy illúzió szétfoszását rajzolja, az ábrándokat, melyeket hirtelen visszára fordít a való élet egy-egy hideg fénysugara. Az emberek egy ideállal szegényebben végzik történetüket a könyvben, mint a hogy kezdték, az író pedig ironikus mosollyal veszi ezt tudomásul. Emberei különben majd mind egy családból valók, idegesek, túlérzékenyek, — az egyiknek elég meg látni egy odadobott rózsát Beethoven szobrán, hogy

leghevesebb szerelemi mámorra undorrrá keseredjék, a másik egy fintort lát meg a női arczon, melyet a kezdődő szerelem lágy érzésével nézett és menten kiábrándul belőle. Néha csakis azért táplálnak ez alakok illúziókat, hogy aztán kiábrándulhassanak belőlük, — ilyenkor az igazi kiábrándulás az olvasó dolga, a ki észreveszi az írói mesterkedést ott, a hol művészi életet keresett. Nincs kelletlenebb dolog, mint látni a szerző verejtékos pőpjait alkotásán. Pedig ez az erőlködés, a hatásnak ez a keresése sokszor meglátszik *Bíró Lajos* elbeszélésein, — néha azt sem tudjuk, vajon egész felfogása nem az eredetiség, minden áron való modernség hajhászása-e csupán, vajon csakugyan az író lényének mélyéből szakadt-e ki. Egyik-másik elbeszélés azonban meggyőz arról, hogy az íróknak csakugyan van saját mondani valója s vannak művészi formái is, — szóval, hogy csakugyan íróval van dolgunk, csak éppen nem alakult még ki tehetsége, még keresi azokat az utakat, a melyeken az igazi művészi siker virágai nyílnak számára. Még tévedéseiben is van érdekesség, mert a talentum tévedései, a hol pedig neki való témához nyúl s eltalálja a megfelelő hangot, ott már most is jelentékeny dolgot tud nyújtani. Sajnos azonban, legkevesebb művészi gondot a nyelvre fordít: stílusa alig emelkedik magasabbra a közönséges zsurnaliszta-stílus átlagánál, a mi elég jó arra, hogy egy napihirt megírjunk, de művészi alkotásokra nem elég művészi. Bármily elismeréssel vagyunk másoknál a szerző tehetsége iránt, — ebben az egy tekintetben nem ismerhetünk kiméletet.

A szocializmus. A társadalom mélyeiben ott forrong az új világnézet már régóta, legújabbban hangos szóval mutatta meg erejét, — s a mívelt magyar társadalom alig tud róla valamit, a mi komoly tudásnak mondható. Az átlagos mívelt ember alig tud többet a szocializmusról, mint a mit a hírlapok többé-kevésbé hiányos, felszínes és egyoldalú cikkeiből merített. Hogy ez nagy hiba, azt — akár rokonzenvenezünk a szocialista eszmékkel, akár nem — be kell látnunk. Ily nagy méretű és a jövő irányításában döntő szerepre hivatott társadalmi mozgalmat ismernünk kell akkor is, ha ellenséget sejtünk benne. Eddig nem is volt olyan könyvünk, a melyből a szocializmusról vonatkozó ismeretek elemeit meg lehetett volna tanulni s az érdeklődő, ha nem fordíthatott külföldi könyvekhez, jóformán kizárólag a szocialisták tendenciájú, pártszenvélytől diktált igaztató irataira volt utalva, a miben aztán nem sok volt a köszönet. A fáradságra érdemes munkát végzett tehát *Wolfner Pál*, mikor egy kis könyvben közölni igyekezett a munkás-osztály törekvéseire vonatkozó alapismereteket. Munkáját jól végezte, megbízható készütséggel s a gyakorlott író egyszerű, világos előadásával van írva a könyv. Szempontja az az olvasóé, a ki jóformán semmit sem tud a szocializmusról, ezért egészen az elemeknél fogja meg a tárgyat, de azért a tájékozottabb olvasó is tanulhat belőle. A munkás-osztály helyzetének javítására czélzó első, elszigetelt s ezért nem

A SZARVASTÉRI RÉGI POLGÁRI ISKOLA BUDÁN.

sokgyakorlati eredményre vezetett próbálkozásokon kezd, meglehetősen pontosan megállapítja a demokratizmus, liberalizmus és szocializmus egymáshoz való viszonyát s aztán tér át tulajdonképeni tárgyra, melyet historiallag megalapozva fejteget. Nem polemizál, nem foglal túlélesen állást, csak odaállítja a tényeket nyugodtan, tárgyilagosan az olvasó elé, felvilágosítani akar, nem kapacitálni. Ezért a könyv mindenkinél hasznos olvasmány, a ma körülöttünk folyó életbe tekintést keresők számára pedig valóságos nyereség.

A népoktatás története Magyarországon 1540-ig. Az Akadémia nemrég pályadíjjal tüntette ki *Békefi Remig* egyetemi tanárnak ily című munkáját, mely most egy vaskos kötetben megjelent. A művelődéstörténettel komolyabban foglalkozók számára írt, szigorúan tudományos módszerű munka, a mely a régi magyar közművelődés egy fontos fejezetére vonatkozólag igen gazdag anyagot nyújt. Hogy mily nagy szorgalommal dolgozott a tudós szerző, látni abból, hogy a már kiadott okleveleken kívül huszonöt levéltárat kutatót át a népoktatásra vonatkozó adatokért; sikerült is olyan anyagot összehoznia, a melynek a tudomány igen nagy hasznát fogja venni. A munka két részből áll: az elsőben az anyag feldolgozását adja, világos, bár nem nagyon eleven képét rajzolva népoktatásunk kezdőkorának, — a második részben az oklevéltárt közli, a már kiadott okle-

veleknek rövid tartalmát magyarul, a kiadatlanokat pedig teljes eredeti szövegekben. Ily kiadatlan oklevél 153 van a könyvben.

Nagyszalonta története. A nemes hajdúváros, Nagyszalonta, melyet Boeckai hajdúi alapítottak s a mely az Alföldnek egyik legvirágzóbb városa lett azóta, Arany János szülőföldje, az idén ünnepli fennállásának háromszázadik évfordulóját. E nagy ünnepre a város dr. *Móczár József* szerkesztése alatt megírta monográfiáját. Tartalmas, érdekes könyv, derekas munka eredménye, a meglehetősen felszaporodott város-monografiák közt szép helyet foglal el. Boeckai István emlékeztetének első cikke van szentelve, melyet *Csorvássy István* írt, a többi részek a hajdúkról, Szalonta történetéről, közigazgatásáról, vallási, oktatási, gazdasági viszonyairól, népről, nevezetességeiről, nagy fiairól stb. szólnak. A már említettek kivül *Ólti Mózes*, *Böszörményi Lajos*, *Tatár Balázs*, *Kornstein Hermann*, *Rehák Pál*, *Szabó Lajos*, *Kiss István* írták az egyes cikkeket. Egy sereg kép is díszíti a könyvet.

A beszéd összes vonatkozásaiiban. Az ember életének talán legfontosabb segítő eszköze a beszéd. Erről a mindenkire egyaránt érdekes tárgyról vaskos könyvet írt dr. *Szabó Artur* egyetemi magántanár. A természettudomány mai eredményeinek gondos felhasználásával fejti ki előbb a beszéd szerv anatómiáját és fiziológiáját, aztán a gyermek-kori beszéd-hibákat s az idegrendszer bántalmait kapesán főlépő beszédzavarokat tárgyalja. A munka nagy tudományos apparátussal készült, de oly világosan tárgyalja az anyagot, hogy bárki tanulással és érdeklődéssel olvashatja. Kiadását a vallás- és közoktatási minisztérium tette lehetővé.

Emlékirat a magyar zene ügyében. *Seprődi János*, kinek tollából több igen komoly értékeztet olvastunk a magyar zene érdekében, a kolozsvári zene-konzervatórium igazgató - választmányának megbízásából emlékiratot írt, a melyben igen tanulságos kritikai képét adva a magyar zenére vonatkozó fontosabb irodalomnak, egy tudományos színvonalon álló folyóirat alapításának szükségét vitatja, a mely a magyar zene ügyét propagandával, búvárlattal mozdítsa elő.

Országgyűlési almanach. Körülbelül húsz év óta minden új országgyűlés megnyitását nyomon követi *Sturm Albert* országgyűlési almanachjának megjelenése. A mostani almanachot dr. *Fabry Henrik* és dr. *Ujlaki József*, az országgyűlési gyorsíróda tisztviselői szerkesztették igen gondosan és pontosan. Megvannak benne minden országgyűlési képviselő életrajzi adatai, beleszámítva a horvátokat is, nemkülönben a főrendiház tagjairól is megtalálunk benne minden tudnivalót. Az almanach kiállítása is csinos izléses, szebb az eddigiekénél.

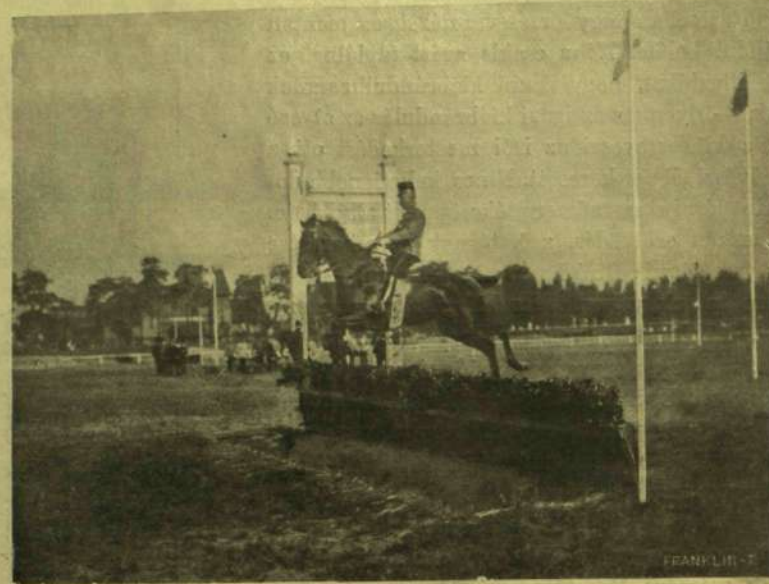
A jövő felé. Rég nem volt már a kezünkben olyan furcsa és naiv könyv, mint *H. Szederkényi* Anikó ily című kis regénye. Roppant komoly arccal predikál egy a mostanában éppen aktuális tendenciát: hogy a házasság egy gyakori boldogságának főoka az a különbség, mely a férfi és a nő közt van a házasság megkötésekor a szerelem dolgának ismeretere és felfogására nézve; ép ezért a nevelésnek meg kell változni, a mindkét nembeli gyermekeket idején fel kell világosítani azokról a dolgokról, melyeket ma gondosan rejtget s min-

A FEHÉRSAS-TÉRI ÚJ POLGÁRI ISKOLA BUDÁN.

SZAKONYI ISTVÁN HUSZÁR FŐHADNAGY.

BÁRÓ PODMANICZKY BÉLA HUSZÁR FŐHADNAGY.

KATONATISZTEK BUDAPESTI DÍJLOVAGLÁSÁRÓL. — Menyhárt Antal fényképel.

A FINN DIÁKOK ÉNEKKARÁNAK BUDAPESTI KIRÁNDULÁSÁRÓL.

denféle mesékkel burkol el előlük a szülő és iskola. Akkor aztán nem fogják a pikantériát, az erkölcs-telenséget keresni oly dolgokban, melyek a természet dolgai s a házastársakban meglesz a teljes összhang. Ez így fellállva disputabilis dolog, disputálnak is rajta paedagogusok, psychologusok és feministák, nemrég értekezlet is volt Budapesten e tárgyban. A hogy azonban ennek a regénynek a szerzője gondolatait az olvasó elé tárja, abban jó adag önkéntelen komikum van. Alakjai, mivel, előkelő emberek, oly módon beszélgetnek egymással s úgy tesznek, hogy néha az olvasó azt hiszi, valami ideggyógyító szanatóriumba tévedt; a férj a menyegző estéjén olyan aljas dolgokat mond fiatal nevének — pedig szerelmi házasságról van szó, — a filozófus egy uri asszonynak és egy szintén úri kisasszonynak oly adatokkal magyarázza eszméit, olyan dolgokat beszél a mai uri lányokról, — hogy az olvasónak érnek mered a haja szála. Ezek a hölgyek pedig csak elképpednek egy kicsit s aztán megnyugodva belátják, hogy a filozófusnak igaza van. Arról nem is szólunk, hogy a személyek a leghevesebb indulatok pillanatában — a mikor az asszony faképnél hagyja a férjét annak karján, a kit szeret — mérföldes dikezőket mondanak s hallgatnak végig. A szerző olyan naivitásokat követ el nemcsak a regény meséjének vezetésében, hanem az érvelésben is, hogy az olvasó azt se tudja, nevesse-e vagy bosszankodjék. Fokozza ezt a hatást az a tudat, hogy mindezt egy nő írta. A modern eszmék nagyon érdekesek, sokszor életbevágóan fontosak, de irodalmi megvitásukhoz érettség, ismeret, izlés, írói képesség is kell.

A FINN DIÁKOK ÉNEKKARA PETŐFI SZOBRA ELŐTT.

Új könyvek:

Harmincz novella; írta Biró Lajos. Budapest, Athenaeum; ára 280 korona.

A szocializmus története és tanításai. Írta Wolfner Pál. Budapest Athenaeum; ára 2 korona.

A népoktatás története Magyarországon 1540-ig. Írta dr. Békefi Remig. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 12 korona.

Nagyszalonta (1606—1906). Szerkesztette dr. Móczár József, Nagyszalonta, Székely Jenő kiadása.

A beszéd összes vonatkozásaiban, különös tekintettel a gyermekkorra. Írta dr. Sarbó Artur. Budapest, Athenaeum kiadása; ára 5 korona.

Emlékirat a magyar zene ügyében. Írta Seprődi János. Budapest, Franklin-Társulat.

Sturm-féle országgyűlési almanach. (1906—1911). Szerkesztették dr. Fabry Henrik és dr. Ujlaki József. Budapest, a szerzők tulajdona. (Kiadóhivatal V. Dorottya-utca 6.)

A jövő felé. Regény, írta H. Szederkényi Anikó. Kaposvár; ára két korona.

Emlékezés Pulszky Ágost fölött. Írta Concha Győző. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 80 fillér.

C. Julius Caesar commentarijainak folytatásai és Asinius Pollio. Írta dr. Cserép József (Akadémiai értekezések). Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 80 fillér.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Storch Mátias nyug. székesfővárosi tanító 69 éves korában Mátyásföldön. — Blayer Márton 104 éves korában,

LOVAG MAINONI EDE DSIDÁS HADNAGY.

LERCH BRUNÓ DSIDÁS FŐHADNAGY.

KATONATISZTEK BUDAPESTI DÍJLOVAGLÁSÁRÓL. — Menyhárt Antal fényképel.

Hódmezővásárhelyen. Az öreg úr sohasem volt beteg, és a legutóbbi időkig megőrizte testi és szellemi frissességét. — Czetei Perczel Gyula 48-as főhadnagy Budapesten. — Schwartz Aladár 32 éves korában Kairóban. Az elhunytban Schwartz József a Hirdetések és előfizetések központi irodájának tulajdonosa fiát gyászolja. — Ganczfried Bódog, a Munkácsi Kereskedelmi Bank Részvénytársaság főkönyvelője, Budapesten. — Stand Lajos, a dunamelléki ev. ref. egyházkerület vagyonkezelője 52 éves korában Budapesten. — Juhász Sándor tiszaroffi református lelkész 30 éves korában. — Béla-vári Tatár Zsigmond, királyi adóhivatali pénztáros 45 éves korában Trecsénben. — Borza Jenő életének 49-ik évében Tövisen. — Venczelly Mihály, királyi tanácsos, nyug. kir. közalapítványi felügyelő, földbirtokos és megyebizottsági tag 57 éves korában Turán. — Popa János ügyvéd, 65 éves korában Nagyszebenben. — Dévény József, az aszódi ág. h. ev. aligmáziium tanára 40 éves korában Csőváron. — Kismagyari Kemelen Mór, a bécsi felső közigazgatási bíróság nyug. ítélőbírája, a harmadosztályú vaskorona-rend lovagja, udvari tanácsos, 89 éves korában Bécsben. — Juhász György görög katolikus kanonok, volt makói plébános, a ki a szabadságharcot végig küzdötte, 80 esztendősen korában Nagyváradon. — Czékely Ferencz ügyvéd, városi törvényhatósági bizottsági tag 80 esztendősen Debreczenben. — Ganzlinger András 71 éves korában Vörösten. — Violet Gyula, erdőbényei plébános, egyházi író 35 éves korában. — Dr. Folxovich Albert kir. albiró 29 éves korában Tordán. — Neszky Zsigmond postamester 48 éves korában Nagykállóban. — Bamberger Béla jeles közgazdasági író 53 éves korában Budapesten. — Reisz Zsigmond, a Reisz Sámuel fia, budapesti nyakkereskedő cég főnöke 53 éves korában. — Pados János pénzügyi titkár 58 éves korában Lőcsén. — Szentkatolnai Szabó József földbirtokos, 48-as honvéd-

tizedes, törvényhatósági bizottsági tag, az arany érdemkereszt tulajdonosa 76 éves korában Szentkatolnán. — Pöltzel Béla dr. az országos főtörvényszék elnöke Szerajevóban. — Gál János mézsáros, szolnokdoboka-vármegyei törvényhatósági bizottsági tag életének 60-ik évében Désen.

Bócós Lajosné szül. Glocker Vilma 27 éves korában Nagykikindán. — Técsői Mórincz Károlyné szül. csebi Pogány Antónia, a régi magyar úrasszonyok egyik tipikus alakja, 80 éves korában Máramarosszigeten. — Özv. Gerson Antalné, szül. gattajai Gorove Anna, néhai Gerson Antalnak, Bihar-

A MARGITSZIGETI REGATTA-VERSENY KÖZÖNSÉGE.

megye volt megyefőnökének özvegye, életének 66-ik évében, Reán. — Zsuzsánics Emilia, volt operaházi tag Szentesen. — Erdődy Géza né szül. Lutter Matild, életének 39-ik évében, Budapesten. — Bosnyár Izidorné szül. Hajdúszán Anasztázia, a budakalászi gör. kel. lelkész neje, Budakalászon. — Csóón Gyuláné szül. Bolyós Erzsé, Budapesten. — Molnár Mariska 18 éves korában Szegeden. — Gyurácz Ferenczné, szül. Matus Karolin, 57 éves korában Pápán. — Nyáregyházi báró Nyári Jenőné, szül. Tihanyi Erzsébet 58 éves korában, Pilinyben. — Pilisi Név Béláné, szül. Peregriny Jolán életének 58-ik évében Budapesten.

EGYVELEG.

* A japán vasutakon a harmad osztályú személyszállító kocsik ablaküvegein egy hosszú fehér festékvonal látható. Ez azért van, mivel sok ezer japán bennszülött csakis papiros falakhoz és ablakokhoz léven szoktatva, az üveget nem ismeri s így az ablaknak rendesen fejfel megy neki. Így aztán sokáig majd minden vonatról néhány utast a kórházba kellett szállítani, kik fejüket a papirosnak vélt ablaküvegnek súlyosan megsebesítették. A fehér festékvonal most intő jelül szolgál.

* Európa legdrágább könyve Claude Lorrain: „az igazság könyve” című műve Devonshire hercege tulajdona. Sokkal drágább, mint a British Múzeumban lévő Mazarin-féle biblia. A hercegnek már több ízben 800 ezer koronát ígérték a könyvéért, de ennyiért nem akarja eladni.

GYŐZTES NÉGYES A MARGITSZIGETI REGATTA-VERSENYEN.

Telefon: 41-48

Gold Medal 1903

Gold Medal 1906

Gold Medal 1910

Gold Medal 1913

DAVID KÁROLY & FIA

DOBOZ, PAPIRÁRÚ és SZAB. FÉMKAPOCS GYÁRA

Buda, Leány- és Rózsák-utca
Magyarországi Győző, Győr
Győr, Magyar Győző, Győr, Győr

WACHTL ES TARSA
BUDAPEST
IV., Eskü-út 6. sz.
(Clotild-palota).

Ajánlja díszan felszerelt
raktárát fényképezési ké-
szülékek és hozzávaló
cikkekben.

Az általános elismert ki-
tűnő Wellington papírok
és lemezek egyedülállóitól.

Arjegyék díjmentesen.

Serravallo
CHINA-BOR
VASSAL

erősítőszert gyen-
gélkedők, versze-
gények és lábba-
dozók számára.

Étvágygerjesztő,
idegerősítő és vér-
javító szer.

Kitűnő íz. — Több mint
4000 orvosi vélemény.

J. SERRAVALLO
Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszer-
szertárban féltüres üvegek-
ben a K 2.60, egész lité-
res üvegekben a K 4.80.

SERAIL-ARCZENŐCS,
Minden ártalmas alkattól nákkal!

Minden ártalmas alkattól nákkal!

SERAIL-ARCZENŐCS.
ARCZ-SZÉPÍTŐSZER

az arcot tisztítja, fehériti és bárszönyűvé teszi. Egy
tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill.
Serail-szappan, Epe-szappan kitűnő toletti szappa-
nok a kenőcs használatához. Serail-crème nappali
használatra, Serail-puder kiváló finom arczpor há-
rom színben, fehér rózsaszín és crème. Egy doboz ára 1 kor.
Készíti **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerháza,
Aradon, Szabadság-tér.

Szépség a nőnek az, a mi férfinak az erő!

azért minden ékos nő iparkodik szépségét, tüde és
tisztá arcát megőrizni. És ehhez nin-
sen jobb szer, mint a

„Miranda“-crème,
mely minden redőt, szeplőt,
májfoltot és minden tisztá-
talanságot az arczörnek el-
távolítja. A Miranda-crème
ennél fogva elsőrangú fiatal-
lító és szépségőrző, miről
számtalan elismert nyilat-
kozott tanuskodik.

Egy tégely **Miranda-crème**
1 kor., egy doboz **Miranda-
puder** (3 színben) 1 kor.,
egy darab **Miranda-szappan**
70 fill. Kapható Budapesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógy-
szertárban vagy a készítőnél: **DIENES I. C. utódánál**
Eszéken, felsővárosban, ahol a postai megrendelések
azonnal utánvétel mellett eszközölhetnek.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem,
szemölcs és talp, valamint a sarok bőr-
keményedései, to-
vábbá mindenféle
bőrelszarusodás
ellen. A hatás-
ért jóttalás
vállal-
tatik.

Köz-
ponti
széktőlde-
raktár:

SCHWENK L.
gyógyszerész
MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha min-
den használati utasítás és minden
tapasz a melletti védjeggyel és
aláírással el van látva, azért is erre
ügyelni kell. — 1 doboz ára 1.20 kor.
Videkre 1.65 kor, előzetes beküldés mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 10729
Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 26.

1900. Párisi világiállás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító,
körgyógyszerész Bécs melletti Kornenburgban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

osász. és kir. szabadalma-
zott mosóvíz lovak számára.
Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.
40 év óta az udvari istállóban, a ka-
tonaság és magánosok nagyobb istálói-
ban használatban van nagyobb elő-
elő- és utóerősítő, inak me-
revesítő stb. az idomításnál
kiváló munkára képesíti a
lovakat.

**Kwizda-féle
Restitutions-fluid**
csak a melletti véd-
jeggyel valódi. Képes
arjegykeket ingyen
és bérmenten. Főrak-
tár: **Török József**
gyógyszert., Budapest, Ki-
rály-u. 12., Andrássy-út 26.

Ne vásároljon órát

mielőtt nagy árjegykeket meg nem nézte,
mely 1200 képet tartalmaz mindennemű
arany és ezüst órákról. Ön már jól
járó remontált-órát kap há-
rom év válsági ártalánál, melyet nikkell
vagy acélból 1 f. 50 korért, va-
lódí órástól 3 f. 14 korát.
aranyból 8 f. 80 korát, ezüst páncél-
lánc 90 kr., páncéllánc 14 ka-
rát. aranyból 10 f. 14 korát.
aranygyűrű és fülbevaló 2 f. 14.
ingáora 2.80 f. 14 korát, kakukóra
2.50 f. 14 korát és ébresztőóra 1 f. 14.
Nag nem felejtő és pénz visszaküldők.
Székküldés eszközölés utánvétel.

MAX BÖHNEL
órák
Wien, IV., Margarethenstrasse 27.
(saját házban).

Nagy és régi cég, alapított 1840-ben. Kínálatba a Grand Prix
és a nagy arany éremmel.

Kérje 1200 képet tartalmazó katalógusomat ingyen
és bérmentesen.

**Kitűnő minőségű
utibőröndök**

kosarak, kézitáskák,
toilett-táskák, női ka-
lapbőröndök és bőr-
dizsműtárak legnagyobb
választékban

HELLER MÓR utóda
bőröndösnél, 11713
Budapest, Károly-körút 3. sz.

Képes árjegykeket vidékre ingyen és bérmenten.

Szeplőt, májfoltot, mitesszert, pat-
tanást, kiütést, ránczokat, himlő-
helyeket és minden arcztisztá-
lanságot

pár nap alatt eltávolít az orvosilag újánlított bőrszépítő,
finomító és ifjító hatású **Maderspach-féle**

BENZOE-CRÈME.

Az arcznak friss üdeséget, fiataloságot és fehérséget
ad. — Teljesen ártalmatlan. — Számos elismert-levél!
Ára 1 kor., hozzá **Benzoe-tejszappan** 70 fill.
Benzoe-puder 1 kor.

Postán szállítja az egyedül készítő

MADERSPACH FERENCZ gyógyszerész
BUDAPEST,
X., Rákospalva, Külső-kerepesi-ut 104.
Főraktár: **Török József**, Király-u. 12. szám és
Andrássy-út 26. szám.

25. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, JUNIUS 24.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 24.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	10 korona.	A „Világkronika“-val
Félévre	8 korona.	negyedévenként 80 fillérrel
Negyedévre	4 korona.	több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldi is csatolandó.

NEMZETI ÜNNEP ÉRSEKJÁVÁROTT.

ÉRSEKJÁVÁR nem nagy város, a legtöbb em-
ber alig tud róla többet, mint hogy a
budapest-marcheggi vasúti vonal egyik
nagy állomása, ahol megáll minden gyorsvonat
s a perronon vidám cigányzene fogadja Rákóczi-
indulóval az utast. A környék ismerői azonban azt
is tudják, hogy gazdaságilag igen fontos hely:
a kis magyar Alföldnek, az ország egyik legter-
mekényebb s legmagasabban fejlett gazdasági
kulturájú vidékének egyik forgalmi központja.
A történelemben egyidőben emlékeztető szerepe
volt, mint Magyarország politikai és katonai
központjának a Rákóczi-fölkelés alatt. Itt
gyülekeztek a fejedelem hadai, innen intézték
mint stratégiai alappól a nagyjelentőségű fel-
vidéki hadjáratokat. Régi híres várát, mely-
nek a törököktől való visszafoglalását (1685)
Európaszerte örömmünneppel ünnepelték, III. Ká-
roly leromboltatta ugyan s csak egy-két hely-
név emlékeztet már rá, — de a nép, és pedig
nemcsak a magyar, hanem a tót lakosság is
megőrizte a nagy idők hagyományait népdalai-

KOSSUTH LAJOS SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE ÉRSEKJÁVÁROTT.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhiva-
talban, IV., Budapest,
Egyetem-utcaKi akar angolul
tanulni?Az jó hasznát veszi a
következő könyveknek.Bizonfy. Angol és ma-
gyar beszéletgyűjtemény
3. kötet. Vásonba kötve
3 korona 20 fillér.Dallos-Patterson.
Gyakorlati angol nyelv-
tan. Vásonba kötve
3 korona 60 fillér.Kaphatók Lampel R.
(Wodianer F. és Fiai)
r. t. Budapest, And-
rássy-út 21.

Legfinomabb a maga nemében

**„CERES“
ÉTELZSIR!**

(kókuszdióból).

Tészta-, peccsenye-sütéshez és főzéshez a legjobb.

SCHICHT GYÖRGY

„CERES“ tápszerművek osztálya Aussig E/m.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.